

Zaaknummer : 01064591
Ons Kenmerk : ODH928018
Datum : 19-07-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 10 maart 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag heeft betrekking tot de herontwikkeling van Carnisse Eiland aan de Carnissedreef 1-71, 2-4B, 6, 8, 71-151, 280, 282 te Rotterdam en is aangevraagd namens de gemeente Rotterdam. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het opzettelijk beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 2 september 2024 tot en met 2 september 2034.

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan de gemeente Rotterdam;
- II. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan deze ontheffing;
- III. de aanvraag van 10 maart 2023 en de aanvullende gegevens van 28 maart 2023, 5 april 2024 en 20 juni 2024 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- IV. dat deze ontheffing geldig is vanaf 2 september 2024 tot en met 2 september 2034.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Appendices

- Appendix I: Locaties huidige verblijfplaatsen
- Appendix II: Tijdelijke verblijfplaatsen
- Appendix III: Permanente verblijfplaatsen

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze beschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Algemene voorschriften

- 1 De ontheffinghouder dient:
  - a de start van de werkzaamheden schriftelijk te melden;
  - b het ecologisch werkprotocol op te sturen;
  - c relevante wijzigingen in de uitvoering één week van tevoren te melden. Het betreft wijzigingen die van invloed kunnen zijn op de effectbeoordeling van de aanvraag en/of de uitvoering van de voorgestelde mitigerende en/of compenserende maatregelen;
  - d de beëindiging van de werkzaamheden uiterlijk één week van tevoren te melden.

Voorgaande meldingen dienen gericht te worden aan de Unit Groen Bodem en Opsporing van de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, Postbus 550, 3300 AN te Dordrecht, telefoonnummer 078-7708585, e-mailadres toezichtnatuur@ozhz.nl onder vermelding van 'flora en fauna'. De meldingen mogen schriftelijk of digitaal worden gedaan.

- 2 De ontheffinghouder is ervoor verantwoordelijk dat zijn personeel of derden welke betrokken zijn bij de uitvoering van het project, op de hoogte zijn van de voorschriften in deze ontheffing en de maatregelen in het rapport 'Activiteitenplan Carnisse Eiland, Charlois' van 6 februari 2023 en de aanvullende gegevens van 28 maart 2023, 5 april 2024 en 20 juni 2024. Hiervoor dient een ecologisch werkprotocol te worden opgesteld en op de locatie aanwezig te zijn. In het ecologisch werkprotocol dient in ieder geval het volgende te worden opgenomen:
  - a de voorwaarden zoals opgenomen in deze ontheffing;
  - b aanduiding van de locatie van het plangebied;
  - c de uit te voeren werkzaamheden;
  - d de periode waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden;
  - e de mitigerende en compenserende maatregelen;
  - f de momenten waarop ecologische begeleiding ingeschakeld wordt;
  - g het logboek van de ecologische begeleiding dat door de deskundige wordt bijgehouden.
- 3 Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing, het ecologisch werkprotocol inclusief het logboek van de ecologische begeleiding (i.c. controle, vrijgave werkzaamheden) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren. De genoemde documenten mogen, mits leesbaar, digitaal worden getoond.
- 4 De werkzaamheden dienen ecologisch begeleid te worden door een deskundige¹ op het gebied van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter .

---

¹ Onder een deskundige wordt verstaan:

Een ecologisch deskundige is iemand die ecologisch advies geeft of werkzaamheden begeleidt op het gebied van leefgebieden en/of (beschermde) soorten. Hij of zij heeft schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis, voortkomend uit of vergelijkbaar met een afgeronde mbo-, hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt Nederlandse ecologie.

De ecologisch deskundige heeft voldoende kennis en jarenlange ervaring om ecologisch onderzoek uit te kunnen voeren en advies te kunnen geven. Hij of zij:

- (her)kent de functionaliteit van leefgebieden van (beschermde) soorten;
- heeft kennis van de algemeen erkende onderzoeks- en monitoringsmethoden;
- kan resultaten onderbouwd rapporteren en ecologische werkprotocollen uitwerken;
- kan ontheffing aanvragen opstellen of daarbij ondersteunen;
- kan anticiperen op en heeft voortschrijdend inzicht in het uitvoeren van ecologisch werk in de praktijk (inclusief vrijstellingen en gedragscodes);
- kan specifieke ecologische maatregelen toepassen en begeleiden;
- zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam bij Nederlandse natuurorganisaties, (semi)overheidsinstanties en/of een ecologisch adviesbureau dat bij voorkeur is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus.

- 5 De ontheffinghouder dient, met in achtneming van de voorschriften in deze ontheffing, de maatregelen uit te voeren zoals beschreven in het rapport Activiteitenplan Carnisse Eiland, Charlois' van 6 februari 2023 en de aanvullende gegevens van 28 maart 2023, 5 april 2024 en 20 juni 2024.
- 6 Indien een of meerdere in voorschrift 5 genoemde maatregel onverhoopt niet uitvoerbaar zijn, dienen hiervoor minimaal gelijkwaardige maatregelen voor wat betreft de functionaliteit en effectiviteit te worden getroffen.
- 7 Tijdig, uiterlijk één maand voordat de in voorschrift 6 bedoelde maatregelen worden uitgevoerd, dienen deze ter goedkeuring aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid te worden voorgelegd.
- 8 De details over de plaatsing, de types en het onderhoud van de voorzieningen dienen te worden gemeld via het registratieformulier verblijfsvoorzieningen op <https://eloket.odh.nl/verblijfsvoorzieningen>. Deze meldingen dienen te worden gedaan:
  - a voor tijdelijke voorzieningen: uiterlijk twee weken na het verzenden van deze ontheffing;
  - b voor permanente voorzieningen: uiterlijk één week voor het plaatsen van de permanente voorzieningen.

Specifieke voorschriften

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis

- 9 Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Voor de zomerverblijfplaatsen loopt deze van 15 april tot en met 15 oktober, voor de kraamverblijfplaatsen loopt deze van 15 april tot en met 15 mei en 1 augustus tot en met 15 oktober en voor de paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis loopt deze van 15 april tot en met 15 augustus of 15 oktober tot 1 november, voor de ruige dwergvleermuis loopt deze periode vanaf 1 juni tot en met 15 augustus of 15 oktober tot en met 1 november en onder begeleiding van een ecologisch deskundige. Het gebruik van purschuim, glaswol of netten is onder geen enkele voorwaarde toegestaan. Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven om de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps of het creëren van tocht gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van <4 Bft) en deze dienen door de ecologisch deskundige te worden opgenomen in een logboek. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten, alvorens het plangebied wordt vrijgegeven.
- 10 Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de voorzieningen minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de voorziening binnen een maand hersteld wordt. Het controleren op functionaliteit dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periode. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden.
- 11 De tijdelijke voorzieningen mogen pas verwijderd worden wanneer de gewenningsperiode in acht is genomen en de permanente voorzieningen functioneel zijn. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient begeleid te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de kwetsbare periode van de soort en nadat door de deskundige is vastgesteld dat de voorziening is verlaten.

De steenmarter

- 12 Er worden twee permanente verblijfplaatsen in de vorm van marterhopen voor de steenmarter gerealiseerd in de groenstrook aan de overzijde van het watergelegen aan de kromme Zandweg. Ten zuiden van het plangebied, na afronding van de bouwwerkzaamheden wordt een derde permanente verblijfplaats gerealiseerd in de bosschages ten zuidwesten van het Carnisse eiland. Rondom de marterhoop wordt een takkenril aangelegd, deze takkenril is tenminste anderhalve meter breed en anderhalve meter hoog. Om de takkenril dient een struiklaag van tenminste twee meter breed te worden aangeplant. Deze dient geheel te bestaan uit takdoorns en stekels. Het plan dient ter goedkeuring worden voorgelegd aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1).
- 13 Na inachtneming van de gewenningsperiode van drie maanden, waarin de nieuwe permanente verblijfplaatsen aanwezig zijn, kan men overgaan tot het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats. Dit dient plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van de steenmarter, die loopt van augustus tot februari en buiten koude perioden (gedefinieerd als vorst, ijzel en sneeuw). Het werk dient onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter te worden uitgevoerd (zie voorschrift 4) . Voor aanvang van het ongeschikt maken van de verblijfplaats dient de (hierboven genoemde) alternatieve voorziening gereed te zijn. De sloop van de bebouwing, waar de rustplaats(en) van de steenmarter zich bevindt, mag pas plaats vinden nadat door de ecologisch deskundige is vastgesteld dat de steenmarter de projectlocatie heeft verlaten.

Monitoring vliegrouete en foerageergebied en functionaliteit alternatieve verblijfplaats van de steenmarter

- 14 De effectiviteit van de permanente alternatieve vliegrouete ten westen van het plangebied en het essentiële foerageergebied ten oosten van het plangebied dienen te worden gemonitord door een ecologisch deskundige op het gebied van de vleermuizen. Uit deze monitoring moet blijken of vleermuizen gebruik maken van de alternatieve vliegrouete en gebruik blijven maken van het foerageergebied. De effectiviteit van de permanente alternatieve verblijfplaats voor de steenmarter dient minimaal één keer per jaar in de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de steenmarter (en het broedseizoen) op de functionaliteit gecontroleerd dient te worden door een ecologische deskundige (zie voorschrift 4) en – indien nodig – dient de functionaliteit van de voorziening op een zo kort mogelijk termijn hersteld te worden. De monitoring op functionaliteit van de vliegrouete en het foerageergebied dient te worden uitgevoerd conform de richtlijnen voor onderzoek naar vleermuizen conform het op dat moment geldende Vleermuisprotocol.
- 15 De monitoring dient te worden uitgevoerd voor de gehele sloop en bouwperiode. Na voltooiing van deze fase moet de monitoring nog vijf jaar worden voortgezet.
- 16 Indien blijkt dat verdere optimalisatie of extra maatregelen nodig zijn dient de effectiviteit van de aangepaste maatregelen nogmaals eenmalig onderzocht te worden in de actieve periode van vleermuizen en de steenmarter van het opvolgende jaar en, waar nodig, de actieve periode en buiten de kwetsbare periode van de steenmarter (en het broedseizoen). Dit dient te worden herhaald totdat de maatregel effectief is gebleken. De ontheffinghouder dient uiterlijk één maand na verzenddatum van deze ontheffing een monitoringsplan ter goedkeuring voor te leggen aan de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid (zie voorschrift 1) waarin bovengenoemde punten zijn opgenomen. Tevens dient in het monitoringsplan te worden vermeld:
  - a. een beschrijving van de monitoringsmethodiek met hierin opgenomen: de periode, tijdstippen, frequentie, wijze waarop, eventuele inzet van apparatuur (batdetector) en wie de onderzoeken uitvoert;
  - b. welke waarnemingen genoteerd worden.
- 17 De resultaten van de monitoring dienen jaarlijks vóór 1 februari van het opvolgende jaar te worden aangeleverd in een monitoringsverslag bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid (zie voorschrift 1). In deze jaarlijkse rapportage moet zijn opgenomen:
  - a. de data, tijden en weerscondities van de controlebezoeken;

- b. een heldere conclusie over de effectiviteit van de voorzieningen;
- c. indien blijkt dat de voorgenomen maatregelen niet afdoende zijn en aanwijsbaar zijn toe te schrijven aan het uitblijven van de effectiviteit van de betreffende maatregelen dient een plan van aanpak te worden aangeleverd bij de Omgevingsdienst Haaglanden met daarin een voorstel voor extra maatregelen en/of optimalisatie. Dit kan via vergunningen@odh.nl onder vermelding van zaaknummer 01064591. Indien uit de monitoringsresultaten blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn, kunnen aanvullende voorschriften worden opgelegd.

Aanwijzingen voor gebruik

- Op alle van nature in het wild levende planten en dieren en hun leefgebied geldt de specifieke zorgplicht zoals opgenomen in artikel 11.27 van het Besluit activiteiten leefomgeving. Gelet op deze specifieke zorgplicht dient inzicht verkregen te worden met betrekking tot de aanwezigheid van soorten op de locatie van de activiteit. Hierbij geldt dat objectief vastgesteld moet worden of soorten negatieve gevolgen ondervinden van de voorgenomen activiteiten. Indien noodzakelijk moeten maatregelen getroffen worden om negatieve gevolgen zoveel als redelijkerwijs verwacht kan worden te voorkomen. Indien negatieve gevolgen redelijkerwijs niet te voorkomen zijn, dient de activiteit gestaakt te worden.
- In het kader van de specifieke zorgplicht dient tevens rekening gehouden te worden met broedgevallen van vogels. Verstoring van broedgevallen van vogels dient te worden voorkomen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode.
- Indien de ontheffinghouder de onderhoudsverplichting wenst over te dragen aan een derde, dan moet de ontheffinghouder zorgdragen voor het contractueel vastleggen daarvan.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 10 maart 2023 hebben wij de ontvangst geregistreerd van een aanvraag om ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid, en 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming (hierna: Wnb). De aanvraag heeft betrekking de herontwikkeling van Carnisse Eiland aan de Carnissedreef 1-71, 2-4B, 6, 8, 71-151, 280, 282 te Rotterdam en is aangevraagd namens de gemeente Rotterdam. De aanvraag betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis alsmede het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter. Ontheffing wordt gevraagd voor het overtreden van de verbodsbepalingen zoals genoemd in:

- artikel 3.5, tweede lid, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk verstoren van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.5, vierde lid, van de Wnb voor wat betreft het beschadigen of vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*) en de ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*);
- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wnb voor wat betreft het opzettelijk beschadigen en vernielen van voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de steenmarter (*Martes foina*).

De ontheffing wordt aangevraagd voor de periode 2 september 2024 tot en met 2 september 2034.

Bij de aanvraag zijn de volgende, voor dit besluit relevante, documenten toegevoegd:

- BP Carnisse Eiland Quickscan ecologie in het kader van de Wet natuurbescherming, Gemeente Rotterdam, Projectkenmerk WPSE-2263, 26 januari 2022 (ODH628685);
- Adviesnotitie Nader Onderzoek Ecologie Carnisse Eiland, Charlois, Gemeente Rotterdam, 4 januari 2023 (ODH628683);
- Activiteitenplan Carnisse Eiland, Charlois, Gemeente Rotterdam, 6 februari 2023 (ODH628678);
- Notitie locaties vleermuiskasten plangebied: Carnisse-eiland, Rotterdam, Ecoresult B.V., Kenmerk NER20230322v01, 22 maart 2023 (ODH814115);
- Volledige asbestinventarisatie Verpleegtehuis "Hanne Dekhuizen" Carnissedreef 280 te Rotterdam, Koenders & Partners, Projectnummer 80239, 4 juli 2008 (ODH628687);
- Taxatierapport Carnissedreef 280, 3084 NN te Rotterdam, Ooms Taxaties B.V., Dossiernummer 17311029, 10 maart 2023 (ODH628689);
- Beschouwing luchtklimaat Humanitas, locatie Hanne Dekhuizen Ecolucht; EcoLucht B.V., 14 juli 2022;
- Conditierapport, Project 46063A Stichting Humanitas, 15 oktober 2013 (ODH628682);
- Energielabel gebouw Verpleeghuis Hanne Dekhuizen, Dubo-Plan, Afmeldnummer 512235041, 19 september 2023 (ODH628686);
- Taxatierapport Carnissedreef 1-71 3084 NP Rotterdam, Kolpa van der Hoek B.V., Dossiernummer NC 0989-21, 22 november 2021 (ODH628690);
- Taxatierapport Carnissedreef 71-151 3084 NR Rotterdam, Kolpa van der Hoek B.V., Dossiernummer NC 1055-21, 27 november 2021 (ODH628690);
- Carnisse Eiland Stedenbouwkundig plan, Keizer Koopmans V.O.F, 26 november 2021 (ODH628692).

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Op grond van het overgangsrecht in de Aanvullingswet natuur Omgevingswet is de Wet natuurbescherming nog van toepassing op deze procedure.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Omdat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 30 april 2024 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 28 maart 2024 en hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Carnisse Eiland stedenbouwkundig plan 20 12 2021, Keizer Koopmans, B+B, Over Morgen, 28 maart 2024 (ODH1018176);
- Beantwoording aanvullende vragen i.k.v. zaak 01064591, Gemeente Rotterdam, 28 maart 2024 (ODH1017294);
- Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortenbescherming, Provincie Noord-Brabant, 28 maart 2024 (ODH1017293);
- Carnisse-Eiland planning op Hoofdlijnen, Gemeente Rotterdam, 28 maart 2024 (ODH1017292);
- Activiteitenplan Carnisse Eiland Versie 2, Charlois, Gemeente Rotterdam 5 april 2023 (ODH-1023755);

Doordat de aangeleverde gegevens onvolledig waren, is op 30 april 2024 verzocht om aanvullende gegevens.

Op 20 juni 2024 en hebben wij de volgende aanvullende gegevens ontvangen:

- Beantwoording aanvullende vragen i.k.v. zaaknummer 01064591, Gemeente Rotterdam, 20 juni 2024 (ODH1095725);
- Omgevingscheck vleermuizen, Gemeente Rotterdam, 20 juni 2024 (ODH1095727);
- Omgevingscheck vleermuizen, Gemeente Rotterdam, 20 juni 2024 (ODH1092726).

Verlenging

Met toepassing van artikel 5.1, tweede lid, van de Wnb hebben wij op 27 maart 2023 de termijn voor de afhandeling van de aanvraag met zeven weken verlengd.

Bevoegd gezag

De handeling wordt verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wnb zijn wij bevoegd gezag voor de beoordeling van de aanvraag.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag is getoetst aan de artikelen 3.5, 3.8 en 3.10 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn van nature in Nederland in het wild levende dieren van soorten genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn. De ruige dwergvleermuis is tevens opgenomen in bijlage II bij het Verdrag van Bern.

Op grond van artikel 3.5, tweede en vierde lid, van de Wnb is het verboden:

- de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk te verstoren;
- voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen.

De steenmarter is een van nature in Nederland in het wild levend zoogdier genoemd in onderdeel A van de bijlage behorende bij artikel 3.10, eerste lid, onder a, van de Wnb.

Op grond van artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb is het verboden:

- Vaste voortplantingsplaatsen van de steenmarter opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb wordt een ontheffing slechts verleend indien:

- er geen andere bevredigende oplossing bestaat;
- de ontheffing nodig is omdat één van de belangen genoemd in artikel 3.8 en 3.10 van de Wnb aan de orde is; en
- er geen afbreuk wordt gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Beoordeling

Initiatiefnemer is voornemens om de bebouwing aan Carnissedreef 1-71, 2-4B, 6, 8, 71-151, 280, 282 te Rotterdam te slopen waarnaar er nieuwbouw van 524 woningen plaatsvindt. De aanvraag heeft betrekking op de volgende werkzaamheden:

- Het slopen van de bebouwing van Humanitas (Carnissedreef 280), Sperwers (Carnissedreef 8), OBS De Kameleon (Carnissedreef 2-6) en twee flats aan de Carnissedreef (1-71, 73-151);
- Het uitvoeren van rooiwerkzaamheden;
- Het saneren van wegen en parkeerterreinen;
- Het verwijderen van sportvelden en volkstuinen;
- Het saneren van asbest dat aanwezig is in het pand van Humanitas (Carnissedreef 280);
- Het realiseren van twee nieuwe bruggen;
- Het uitbreiden van watergangen met natuur vriendelijke oevers;
- Het bouwrijp maken van terreinen;
- Het uitvoeren van heiwerkzaamheden voor de bouw;
- Het realiseren van nieuwbouw (nieuwe school voor OBS De Kameleon, appartementen woonbron, nieuwe zorgwoning Humanitas en toevoeging nieuwe wooncomplexen, etc.) inclusief inrichting binnentuin;
- Het aanleggen van wegen, leidingen en rioleringen;
- Het herplanten en beplanten van groen;
- Het aanpassen van verlichting (verwijderen huidige lichtmasten en aanpassen nieuwe verlichting).

De werkzaamheden staan gepland te starten op 2 september 2024 en duren naar verwachting tot uiterlijk 2 september 2034. Bij dit project wordt een langere ontheffing periode gehanteerd dan de gebruikelijke vijf jaar, dit is in dit geval noodzakelijk aangezien het een grootschalig bouwproject betreft wat in meerdere fasen gerealiseerd wordt.

Overtreding verbodsbepalingen

Om te bepalen of sprake is van overtreding van de Wnb heeft in 2022 nader onderzoek plaatsgevonden naar de aanwezigheid van vleermuizen en de steenmarter binnen het plangebied. Het onderzoek is uitgevoerd volgens het Vleermuisprotocol (2021), voor de steenmarter is geen standaard protocol voor het nader onderzoek beschikbaar waardoor het maatwerk is. Voor het nader onderzoek zijn de richtlijnen, zoals beschreven in de Handreiking Kleine marters in relatie tot soortenbescherming (Zoogdierenvereniging, 2017), toegepast. Daarmee is voldoende aannemelijk gemaakt dat de functies van het plangebied voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter in kaart zijn gebracht. Hiermee zijn wij van mening dat de onderzoeksinspanning voldoende is geweest.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis zijn in het plangebied aangetroffen. In de gebouwen zijn twee kraamverblijfplaatsen met veertig tot zestig individuen, achttien zomerverblijfplaatsen, negen paar verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en één paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis aangetroffen, in appendix I is hiervan een lijst opgenomen waarin de locaties worden beschreven. In de kruipruimte van een houten schuurtje staande op het volkstuinten complex ten zuiden van de bebouwing van Humanitas is een verblijfplaats van de steenmarter aanwezig.

Met de geplande werkzaamheden gaan bovengenoemde verblijfplaatsen verloren en worden individuen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis opzettelijk verstoord. Hiermee worden de verbodsbepalingen zoals bedoeld in artikel 3.5, tweede en vierde lid, en artikel 3.10, eerste lid, onder b, van de Wnb overtreden.

Voorgestelde maatregelen

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter tot een minimum te beperken, worden maatregelen voorgesteld zoals beschreven in het 'Activiteitenplan Carnisse Eiland, Charlois' van 6 februari 2023 en de aanvullende gegevens 28 maart 2024, 5 april en 20 juni 2024. Deze maatregelen zien onder andere op het ongeschikt maken van de bebouwing in de minst kwetsbare periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis, die loopt van 15 april tot en met 15 mei, en de minst kwetsbare periode van de steenmarter die loopt van augustus tot februari en buiten koude perioden (gedefinieerd als vorst, ijzel en sneeuw), en het treffen van mitigerende en compenserende maatregelen. De werkzaamheden worden uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige met kennis van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter.

Geen andere bevredigende oplossing

Het project is locatie gebonden aangezien het gaat om het uitvoeren van de herontwikkeling van Carnisse Eiland aan de Carnissedreef 1-71, 2-4B, 6, 8, 71-151, 280, 282 te Rotterdam. De te slopen bebouwing bestaat uit bebouwing die in gebruik is door Stichting Humanitas, drie portiek flats en een Peuterschool. Daarnaast staan er verenigingsgebouwen van de buurtuin, een korfbal- en tennisvereniging en een dansstudio. Carnisse eiland is één van de focuswijken van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid en de Woonvisie 2030 en is de meest geschikte ontwikkel locatie om een kwalitatief evenwichtig woningaanbod te creëren. Met de nieuwe ontwikkeling worden er 308 extra woningen gerealiseerd waarmee een aanvulling op de gestelde doelen van de woningopgave van Rotterdam-Zuid gerealiseerd wordt.

Er is gekozen voor sloop en nieuwbouw van de bebouwing, omdat het omzetten van de hogere appartementen naar eengezinswoningen stedenbouwkundig niet mogelijk is. De huidige woningen en het zorgcomplex zijn in te slechte staat voor rendabele renovatie. Het gebouw van Humanitas is ongeschikt als zorgcomplex, transformatie is economisch en bouwtechnisch onhaalbaar. Zowel sloop en nieuwbouw als renovatie hebben een impact op de aanwezige verblijfplaatsen, waardoor de verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter eveneens verloren zouden gaan. Renovatie levert bovendien een minder bevredigend resultaat op en vergt een langere werkperiode, waardoor het niet als het meest gunstige alternatief wordt beschouwd. Een volledige aanpak van de wijk biedt de mogelijkheid om de buitenruimte natuurinclusief en klimaatadaptief in te richten. Bij renovatie is hiervoor minder ruimte en zijn duurzaamheidsmaatregelen economisch, stedenbouwkundig en bouwtechnisch onhaalbaar, daarom is gekozen voor sloop en herontwikkeling van de planlocatie.

Wat betreft de werkzaamheden worden alle mogelijke mitigerende uitvoeringsmaatregelen getroffen om effecten op de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter te verminderen, hetgeen wordt opgenomen en geborgd in een ecologisch werkprotocol. Zo wordt er rekening gehouden met de kwetsbare periode

van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter en worden er maatregelen genomen om effecten tijdens de werkzaamheden te verminderen.

Gelet op de noodzaak en wijze van uitvoering is voldoende aangetoond dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is. Met de gekozen werkwijze, planning en periode van uitvoering, wordt schade aan de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter zoveel mogelijk voorkomen.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van het belang van 'van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' zoals genoemd in artikel 3.8, vijfde lid, aanhef en onder b, sub 3, van de Wnb.

De bebouwing van Stichting Humanitas voldoet niet aan de huidige richtlijnen en regelgeving voor zorginstellingen. Het ventilatiesysteem is ontoereikend waardoor ramen en deuren vaak moeten worden geopend, tot gevolg dat bewoners en bezoekers zich vaak oncomfortabel voelen vanwege de wind. Daarnaast hebben de gebouwen van Stichting Humanitas energielabel D, wat niet in lijn is met het terugdringen van CO₂-uitstoot voor klimaatbescherming en volksgezondheid.

In het Energieakkoord is afgesproken dat de gebouwde omgeving in Nederland in 2050 energieneutraal is. Dat betekent dat er 4,5 miljoen huur- en koopwoningen, laagbouw en hoogbouw, rijtjeswoningen en vrijstaande huizen, energieneutraal gemaakt moeten worden. Het gaat om woningen uit de jaren 1950-1980. Daarnaast heeft Nederland ingestemd met het Klimaatakkoord van Parijs dat als centraal doel heeft het reduceren van CO₂-uitstoot. Zoals ook aangegeven in de alternatievenafweging is de bebouwing niet middels renovatie te verduurzamen. Zodoende wordt er op de huidige locatie sloop en nieuwbouw toegepast, waarbij een bijdrage geleverd wordt aan de reductie van CO₂-uitstoot en daarmee een bijdrage levert aan de internationale en nationale klimaatdoelstellingen om klimaatverandering tegen te gaan. Klimaatverandering heeft negatieve effecten op volksgezondheid en de openbare veiligheid. Klimaatverandering kan namelijk leiden tot:

- zeespiegelstijging met risico op overstromingen en verzilting;
- vergroting weersextremen (extreme regenval en langere droogteperiodes);
- beperkingen in zoetwatervoorzieningen;
- toenemend risico op (infectie)ziekten en plagen;
- bedreiging van de energievoorziening.

Het terugdringen van de CO₂-uitstoot is essentieel voor het beperken van klimaatverandering en dient daarmee een groot openbaar belang, onder meer op het vlak van veiligheid, natuurbescherming, welzijn en welvaart.

De gebiedsontwikkeling Carnisse Eiland sluit aan bij de doelstellingen van het Nationaal Programma Rotterdam Zuid (hierna: NPRZ), de Woonvisie Rotterdam 2030 en het coalitieakkoord Rotterdam 2018-2022. Het project richt zich op het realiseren van een divers woningaanbod met een evenwichtige verdeling tussen sociale huur, vrije sector huur en koopwoningen, en het bedienen van huishoudens met een modaal tot hoger inkomen, sociale stijgers en young potentials. Ook wordt de geïsoleerde ligging van de wijk ten opzichte van het Zuiderpark aangepakt en wordt een aantrekkelijke leefomgeving gecreëerd. Binnen het NPRZ werken het Rijk, de gemeente Rotterdam, woningcorporaties en marktpartijen samen om de leefbaarheid in Rotterdam-Zuid te verbeteren. Voor Carnisse is de ambitie om tegen 2030 het aandeel sociale huurwoningen te verminderen van 95% naar 85% door toevoeging van midden- en hoger segment woningen. Op Carnisse Eiland zullen circa 500 nieuwe woningen worden gebouwd, wat leidt tot een divers woningaanbod en aantrekkelijker woonmilieu. Het coalitieakkoord "Nieuwe energie voor Rotterdam" benadrukt de noodzaak van meer aantrekkelijke woonmilieus om te voldoen aan de groeiende woningvraag. Dit project is cruciaal voor de vernieuwing van Carnisse en draagt bij aan de verbetering

van de sociale en economische staat van zowel de wijk als Rotterdam-Zuid, en aan het oplossen van de woningnood.

De Woonvisie Rotterdam 2030 richt zich op het accommoderen van de toenemende woningvraag, het creëren van een gedifferentieerd woningbestand en het versterken van woonmilieus. Dit project draagt bij aan deze doelen door de diversiteit en kwaliteit van de woningvoorraad te verbeteren en de leefomgeving aantrekkelijker te maken. De gebiedsontwikkeling Carnisse Eiland is essentieel voor het verbeteren van de leefbaarheid en het woningaanbod in Carnisse en Rotterdam-Zuid, en draagt bij aan bredere stedelijke en nationale doelen.

Gelet op het voorgaande zijn wij van oordeel dat het belang van ‘andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten’ voldoende is onderbouwd om de negatieve effecten op de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter, welke als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.

Staat van instandhouding

Als gevolg van de werkzaamheden gaan twee kraamverblijfplaatsen van één kraamkolonie van de gewone dwergvleermuis, achttien zomerverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis, negen paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis met mogelijk milde winterfunctie, één paarverblijfplaats van de ruige dwergvleermuis met mogelijk milde winterfunctie en één verblijfplaats van de steenmarter verloren.

Gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis

Op 9 maart 2023 en 15 maart 2023 zijn 56 tijdelijke vleermuiskasten gerealiseerd. Naast de tijdelijke compensatie zijn er reeds vier permanente alternatieven van het type Palli-Design winterverblijf A1 project in de gevel van de bebouwing staande aan Boniepad 3-15 en Boniepad 21-29 te Rotterdam, aanwezig. Deze kasten zijn bovenwettelijk geplaatst en worden meegeteld in de tijdelijke compensatie. In appendix II zijn kaarten en tabellen van de locaties en de tijdelijke compensatie bijgevoegd. Aantoonbaar is gemaakt dat in de omgeving, binnen een straal van 200 meter onvoldoende mogelijkheden zijn om aan de compensatieverplichting van één op vier te voldoen. Aanvullend is een omgevingscan uitgevoerd. In kaart is gebracht dat er in de omgeving voldoende van nature aanwezige alternatieven aanwezig zijn.

In de gevels van de nieuwbouw worden 104 vleermuiskasten van het type Vivara Pro IB VL en acht kraamkasten van het type Grote tichelaar, Faunus Nature Creations geplaatst, zie appendix III voor de locaties. In de directe omgeving van de huidige zomer-, kraam- en paarverblijfplaatsen bevinden zich daarnaast voldoende natuurlijke alternatieven voor de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis.

Het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis dient te worden uitgevoerd in de actieve periode van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Voor de zomerverblijfplaatsen loopt deze van 15 april tot en met 15 oktober, voor de kraamverblijfplaatsen loopt deze van 15 april tot en met 15 mei en 1 augustus tot en met 15 oktober en voor de paarverblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis loopt deze van 15 april tot en met 15 augustus of 15 oktober tot 1 november, voor de ruige dwergvleermuis loopt deze periode vanaf 1 juni tot en met 15 augustus of 15 oktober tot en met 1 november en dient het ongeschikt maken van de verblijfplaatsen onder begeleiding van een ecologisch deskundige te worden uitgevoerd. Het gebruik van purschuim, glaswol of netten is onder geen enkele voorwaarde toegestaan. Om vleermuizen redelijkerwijs de mogelijkheid te geven om de verblijfplaats te verlaten voordat met de werkzaamheden wordt gestart, dienen voorzieningen zoals exclusion flaps of het creëren van tocht gedurende minimaal vijf aaneengesloten dagen te worden ingezet. De weersomstandigheden dienen op deze dagen gunstig te zijn (minimaal 10 graden en een windkracht van <4 Bft) en deze dienen door de ecologisch deskundige te worden opgenomen in een logboek, deze maatregelen hebben wij opgenomen in de voorschriften. Na het ongeschikt maken, en voorafgaand aan de werkzaamheden, dient een controlebezoek te worden uitgevoerd met behulp van

een batdetector om de aanwezigheid van vleermuizen in de bebouwing uit te sluiten alvorens het plangebied wordt vrijgegeven, dit hebben wij ook opgenomen in de voorschriften. Zowel de tijdelijke als de permanente voorzieningen moeten functioneel zijn voor de periode waarvoor deze worden ingezet. Dit houdt in dat de voorzieningen minimaal één keer per jaar gecontroleerd dienen te worden op functionaliteit en dat – indien nodig – de functionaliteit van de voorziening hersteld wordt. Het controleren op functionaliteit dient uitgevoerd te worden buiten de kwetsbare periode. Bovendien moeten de tijdelijke vleermuiskasten zich te allen tijde buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden bevinden, deze maatregelen hebben wij opgenomen in de voorschriften. De tijdelijke voorzieningen mogen pas verwijderd worden wanneer de gewenningsperiode in acht is genomen en de permanente voorzieningen functioneel zijn. Het verwijderen van de tijdelijke vleermuiskasten dient begeleid te worden door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis. Indien blijkt dat de tijdelijke voorziening in gebruik is genomen, mag deze uitsluitend verwijderd worden buiten de kwetsbare periode van de soort en nadat door de deskundige is vastgesteld dat de voorziening is verlaten, deze maatregelen hebben wij opgenomen in de voorschriften.

De gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis komen verspreid voor in de directe omgeving van het plangebied en op grotere schaal binnen Rotterdam. Door de voorgenomen maatregelen is het aannemelijk dat de gewone dwergvleermuis en de ruige dwergvleermuis in de directe omgeving aanwezig blijven.

Steenmarter

Tussen 9 en 15 maart 2023 zijn twee alternatieve verblijfplaatsen voor de steenmarter geplaatst. De compensatie bevindt zich in het openbare groen ten zuiden van het Carnisse eiland. De permanente compensatie bestaat uit twee marterkasten, van drie aan elkaar gekoppelde ZK EM 01 egel- en marterkasten van het type Vivara Pro, of één ZK MA 01 Stene/ boommarterkast van Vivara Pro op stoeptegels. Deze zijn voorzien van natuurlijk materiaal. De alternatieve verblijfplaatsen zijn geheel afgedekt met een laag van minimaal één meter takken en snoeiafval. Aanvullend wordt in een zone van twee meter doornige beplanting aangeplant om dekking te realiseren, dit hebben we opgenomen in de voorschriften. Voor de steenmarter zijn twee permanente steenmarterkasten met marter hoop in het bosperceel langs de kromme zandweg gerealiseerd. De twee marterhoppen hebben direct een permanente functie. Na afronding van de herontwikkelingswerkzaamheden wordt aan de zuidwestzijde van het plangebied op het Carnisse eiland een derde permanente verblijfplaats voor de steenmarter gerealiseerd, de locatie van de compensatie dient ter goedkeuring worden voorgelegd aan Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, dit hebben wij opgenomen in de voorschriften. Ter versterking van het leefgebied van de steenmarter wordt in het gehele plangebied rekening gehouden met het leefgebied van de steenmarter middels het realiseren van dichte struwelen waarin takkenrillen worden geplaatst, zie appendix III.

Na inachtneming van de gewenningsperiode van drie maanden, waarin twee nieuwe permanente verblijfplaatsen aanwezig zijn, kan men overgaan tot het ongeschikt maken van de huidige verblijfplaats. Dat dient plaats te vinden in de minst kwetsbare periode van de steenmarter, die loopt van augustus tot februari en buiten koude perioden (gedefinieerd als vorst, ijzel en sneeuw). Het werk dient onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de steenmarter te worden uitgevoerd. Voor aanvang van het ongeschikt maken van de verblijfplaats dient de (hierboven genoemde) alternatieve voorziening gereed te zijn. De sloop van de bebouwing, waar de rustplaats van de steenmarter zich bevindt, en de herinrichting van de het nieuwe woongebied mag pas plaats vinden nadat door de ecologisch deskundige is vastgesteld dat de steenmarter de projectlocatie heeft verlaten, zoals opgenomen in de voorschriften. De maatregelen dienen te voldoen aan de richtlijnen zoals gesteld in de Handreiking Kleine Marterachtigen (Bouwens, 2017). De alternatieve migratieroute moet functioneel zijn voor de periode waarvoor deze wordt ingezet. Dit houdt in dat deze minimaal één keer per jaar buiten de kwetsbare periode van de steenmarter (en het broedseizoen) op de functionaliteit gecontroleerd dient te worden door een ecologisch deskundige waarna, indien nodig, de functionaliteit van de voorziening binnen een maand hersteld dient te worden.

Hiermee worden gedurende en na de werkzaamheden voldoende uitwijkmogelijkheden aangeboden voor de steenmarter ter compensatie voor hetgeen dat verloren gaat en kan een effect op de lokale, regionale en landelijke staat van instandhouding worden uitgesloten. Het is aannemelijk gemaakt dat de steenmarter in de omgeving aanwezig blijft.

Op grond van het vorenstaande zijn wij van mening dat de voorgestelde maatregelen, met inachtneming van de voorschriften, voldoende zijn om negatieve effecten te voorkomen dan wel tot een minimum te beperken en dat de werkzaamheden niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter.

Ecologisch werkprotocol

De start van de werkzaamheden dient gemeld te worden bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid. De werkzaamheden en de wijze waarop maatregelen worden uitgevoerd dienen in een ecologisch werkprotocol te worden opgenomen. Dit protocol dient bij het melden van de start van de werkzaamheden meegestuurd te worden. Voorts dient het ecologisch werkprotocol op de locatie aanwezig te zijn. Hierdoor weten ook de uitvoerders op welke wijze de werkzaamheden zorgvuldig moeten worden uitgevoerd. Wij hebben dit in de voorschriften 1, 2 en 3 vastgelegd.

Samenhangende besluiten

Bij deze beoordeling is uitsluitend gekeken naar mogelijke effecten op de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de steenmarter op basis van de aangeleverde informatie. Er kunnen nog andere toestemmingen nodig zijn om de gevraagde activiteiten te kunnen uitvoeren, bijvoorbeeld van de gemeente of het waterschap.

Conclusie

Op grond van het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing op grond van artikel 3.8, eerste lid, en artikel 3.10, tweede lid, van de Wnb worden verleend.

Appendix I: Locaties huidige verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis

Verblijfplaats van de ruige dwergvleermuis

Type verblijfplaats	Individen	Datum	Adres	Opmerkingen
Kraamverblijfplaats	40-60	18-05-2022	Carnissedreef 75, voorzijde	Invliegers in meerdere open stootvoegen en boeiboord (ter hoogte) van de uitbouw.
Kraamverblijfplaats	40-60	20-06-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen	Ergens omgeving stip, exacte plaats door onoverzichtelijkheid niet te bepalen.
Zomerverblijfplaats	1	20-06-2021	Carnissedreef, westelijke flat voorzijde	Open stootvoeg tweede verdieping onder raam.
Zomerverblijfplaats	1	11-07-2022	Carnissedreef, middelste flat achterzijde	Open stootvoeg.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, middelste flat achterzijde	Linkerkant eerste rij langwerpige ramen tweede verdieping beide stootvoegen boven het raam aangetikt en kort hangend bij de rechter stootvoeg.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, middelste flat kopgevel	Bij boeiboord, op de hoek van het gebouw.
Zomerverblijfplaats	1	20-06-2022	Carnissedreef, oostelijke flat achterzijde	Open stootvoeg bovenste verdieping bij 3e raam vanaf brug.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, oostelijke flat, achterzijde	Rechts van tweede verspringing in de gevel eerste verdieping meest linker stootvoeg boven het raam, meerdere keren aantikkend.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, oostelijke flat achterzijde	Na eerste verspringing in de gevel van links, horizontale raam stootvoeg links erboven.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, oostelijke flat achterzijde	Aan de linkerkant, derde verdieping stootvoeg boven langwerpige raam

				links van de eerste verspringen ik de gevel, meest rechterstootvoeg.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef, oostelijke flat achterzijde	Aan de linkerkant, derde verdieping stootvoeg boven langwerpige raam links van de eerste verspringen ik de gevel, linkerstootvoeg
Zomerverblijfplaats	1	11-07-2022	Carnissedreef, flat achterzijde	Tweede stootvoeg geteld van links, hoogste stootvoeg boven bovenste raam
Zomerverblijfplaats	2	18-05-2022	Carnissedreef 9, oostelijke flat voorzijde	Stootvoeg tussen het onderste en middelste raam - rechts van het eerste balkon (eerste balkon rechts vanaf de ingang).
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef 9, oostelijke flat voorzijde	Rechts van de ingang, links van het eerste balkon – in stootvoeg tussen het onderste en middelste raam (ter hoogte van de uitwendige ventilator.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2022	Carnissedreef 9, oostelijke flat voorzijde	In één van de onderste drie stootvoegen, boven de deur/ingang en onder het middelste onderste raam.
Zomerverblijfplaats	1	20-06-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, noordelijk deel	In 2e stootvoeg bij het raam links van het brandtrapje
Zomerverblijfplaats	1	11-07-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, westvleugel	Noordgevel, uitvliegend uit stootvoeg/dakrand.
Zomerverblijfplaats	1	11-07-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, westvleugel	Westgevel, uitvlieger, waarschijnlijk uit stootvoeg net rechts van gevelbetimmering aan fietspadzijde.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, zuidvleugel	Oostgevel na tweede verspringing tweede raam vanaf rechts, eerste verdieping stootvoeg rechts erboven.
Zomerverblijfplaats	1	18-05-2021	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, oostvleugel	Noordgevel, invliegend in bovenste open stootvoeg, net onder de dakrim, boven het rechter raam met wit kozijn.
Paarverblijfplaats	1	26-08-2022	Carnissedreef middelste flat, voorzijde	Dakrand hoek achter uitbouw, naast plek kraamkolonie.
Paarverblijfplaats	1	13-09-2022	Carnissedreef middelste flat, voorzijde	Rechts naast de uitbouw.
Paarverblijfplaats	1	26-08-2022	Carnissedreef middelste flat, voorzijde	Vermoedelijk bovenste rij stootvoegen.
Paarverblijfplaats	1	13-09-2022	Carnissedreef middelste flat, kopgevel	Stootvoeg bovenste verdieping naast de hoek.
Paarverblijfplaats	1	26-08-2022	Carnissedreef oostelijke flat, voorzijde	Boven de uitbouw.
Paarverblijfplaats	1	13-09-2022	Carnissedreef oostelijke flat, kopgevel en achterzijde	Geen exacte plek.
Paarverblijfplaats	1	02-08-2022	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, oostvleugel	Noordgevel, geen exacte plek.
Paarverblijfplaats	1	13-09-2022	Verpleeghuis Hannie Dekhuijzen, zuidwestvleugel	Oostgevel, in de inham bovenste verdieping.
Paarverblijfplaats	1	26-08-2022	Elisabethschool, zuidelijk deel	Oostgevel, geen exacte plek.

Huidige verblijfplaats steenmarter en compensatie

Appendix II: Tijdelijke verblijfplaatsen

Figuur 1. Locaties van de geplaatste vloermuiskasten aan de Kerk van de Nazarener binnen een straal van 200 meter rondom het plangebied. Kaartbron: OpenStreetmap.

Figuur 2. Locaties van de geplaatste vloermuiskasten rondom de Klaverstraat binnen een straal van 200 meter rondom het plangebied. Kaartbron: OpenStreetmap.

Figuur 3. Locaties van de geplaatste vleermuiskasten rondom de Lepelaarsingel binnen een straal van 200 meter rondom het plangebied. Kaartbron: OpenStreetmap

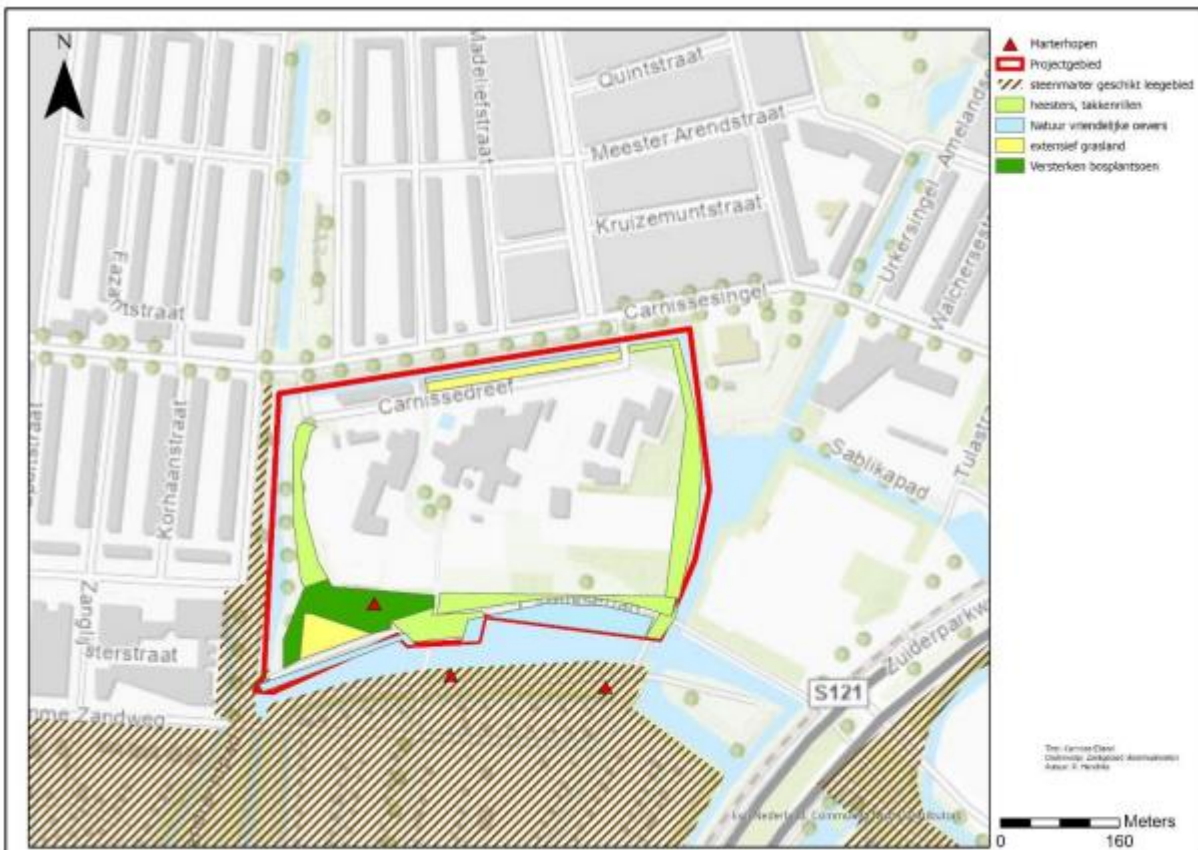
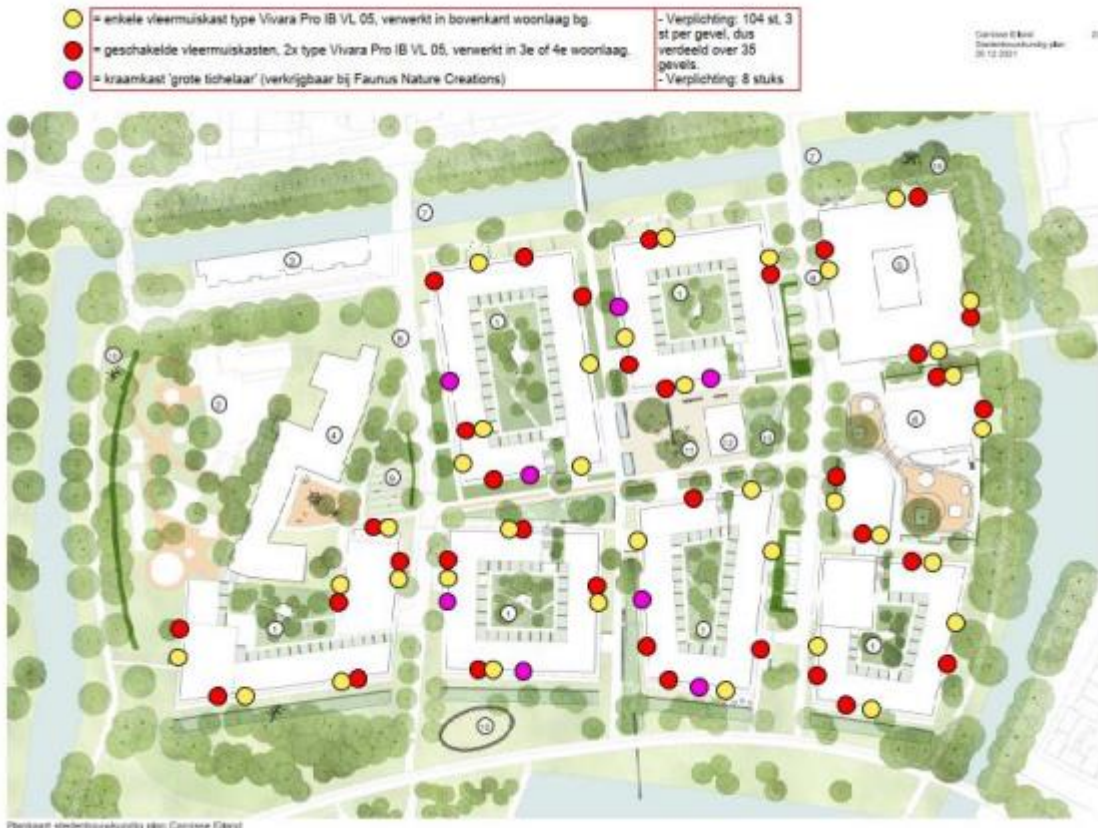
Figuur 4. Globale locaties van de geplaatste steenmarterkasten langs de Kromme Zandweg binnen een straal van 200 meter rondom het plangebied. Kaartbron: OpenStreetmap

Type kast	Straat	Huisnummer	Aantal	Richting
VK SK 01	Kruizemuntstraat	37D	1	Zuid
VK SK 01	Carnissesingel	242	4	Noord en oost
VK WS 01	Kruizemuntstraat	37D	1	Zuid
VK WS 01	Klaverstraat	95B	1	Oost
VK WS 01	Klaverstraat	115A	1	Oost
VK WS 01	Lepelaarsingel	79A	1	Oost
VK WS 01	Lepelaarsingel	135A	1	Oost
VK WS 01	Lepelaarsingel	151B	1	Oost
VK WS 01	Lepelaarsingel	153C	2	Oost
VK WS 01	Korhaanstraat	130A	1	West
VK WS 01	Roerdomplaan	5	1	Zuid
VK WS 01	Roerdomplaan	7	1	Zuid
VK WS 01	Roerdomplaan	11	1	Zuid
VK WS 01	Carnissedreef	242	14	Noord, oost, zuid en west
VK WS 02	Kruizemuntstraat	37D	1	Zuid
VK WS 02	Madelifstraat	41C	1	Oost
VK WS 02	Klaverstraat	116B	1	Oost
VK WS 02	Klaverstraat	95C	1	Oost
VK WS 02	Klaverstraat	103C	1	Oost
VK WS 02	Korhaanstraat	66A	2	Zuid
VK WS 02	Lepelaarsingel	149C	1	Oost
VK WS 02	Roerdomplaan	7	2	Zuid
VK WS 02	Roerdomplaan	9	1	Zuid
VK WS 02	Carnissedreef	242	14	Noord, oost, zuid en west
ZK-EM-01 (met hoop)	Kromme Zandweg	Onge Nummerd	2	N.v.t.

Appendix III: Permanente verblijfplaatsen en verbindingroutes

Figuur 25. Toekomstige netwerk (rode pijlen) voor steenmarter bestaande uit bosplantsoen, struweel, hagen, takkenrillen, extensieve graslanden, plantsoenen en natuurvriendelijke oevers.